

NOG VOOR ROME OVER EUROPA REGEERDE...

De geschiedenis is zeker geen doorlopend verhaal van de menselijke vooruitgang. In verschillende gebieden van de wereld heeft het er dikwijls naar uitgezien, alsof de toestanden gedurende honderden jaren stilstonden of zelfs achteruit gingen.

West-Europa biedt hiervoor na de ineenstorting van het Romeinse Rijk een treffend voorbeeld. De Romeinen zelf hadden vele ideeën over de kunst, de bouwkunde en de wetenschap aan oudere beschavingen ontleend. Toen echter de Romeinse invloed was verdwenen, keerde een groot gedeelte van westelijk Europa terug naar een levenswijze, die door de belangrijkste beschavingsgedachten uit de oudheid nauwelijks beroerd scheen. Zo begon de periode van de middeleeuwen, die duurde tot lange tijd nadat het Mohammedaanse Rijk het begin van een herleving der wetenschappen naar de Spaanse universiteiten had gebracht.

Deze stap achteruit kan moeilijk begrepen worden door iemand die totaal niets weet van de volkeren, die door de Romeinen overwonnen werden of die in westelijk Europa naast de Romeinen leefden.

Vele Europese volkeren die door de Romeinen waren overwonnen, bestonden in hoofdzaak uit landelijke en aan de landbouw gehechte mensen. De nieuwe Romeinse steden en de wegen die deze steden verbonden, boezemden hun weinig belang in. Na het vertrek van de Romeinen spanden ze zich ook niet in om steden, wegen en openbare gebouwen in goede staat te houden.

Tot de belangrijkste rassen uit West-Europa behoorden in de tijd vóór de Romeinen de Kelten, waarvan de tochten door de pijlen op de kaart hiernaast zijn aangegeven. Een gebied ten noorden van de Alpen schijnt hun bakermat te zijn geweest, doch in het bronzen tijdperk waaierden ze uit over Oost-Frankrijk en Spanje. Omstreeks 600 vóór Christus begonnen ze een uitgestrekt gebied in Noord-Italië, en gedeelten van Oostenrijk en Hongarije te bezetten. Tegen de vierde eeuw vóór Christus (volgens enkele oudheidkundigen zelfs veel vroeger) namen

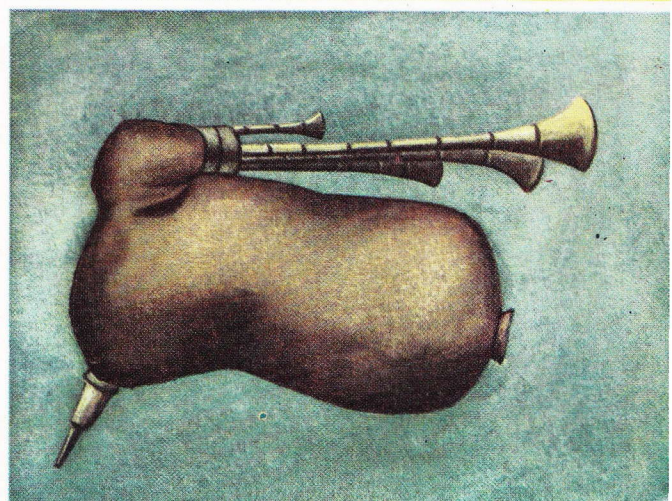
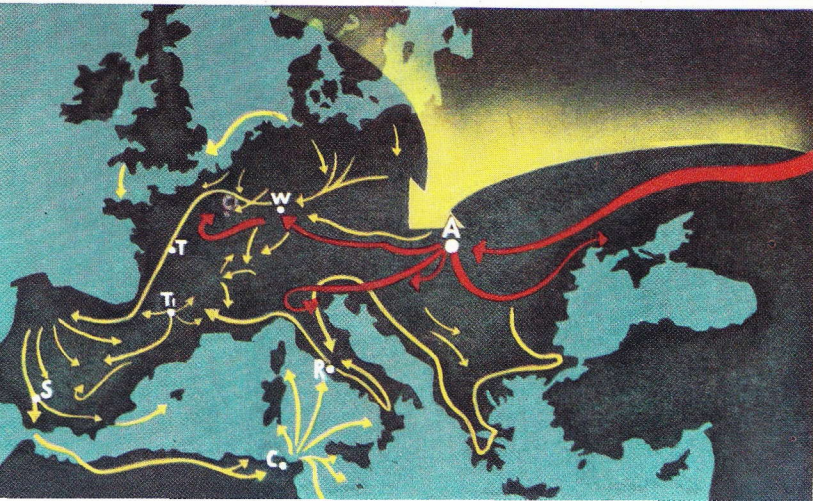
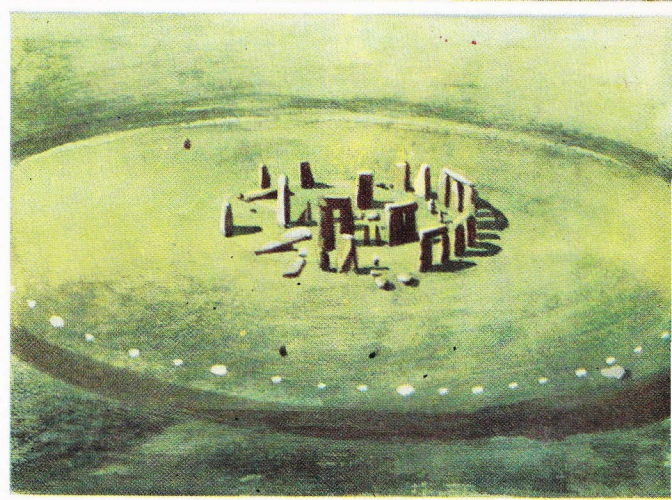
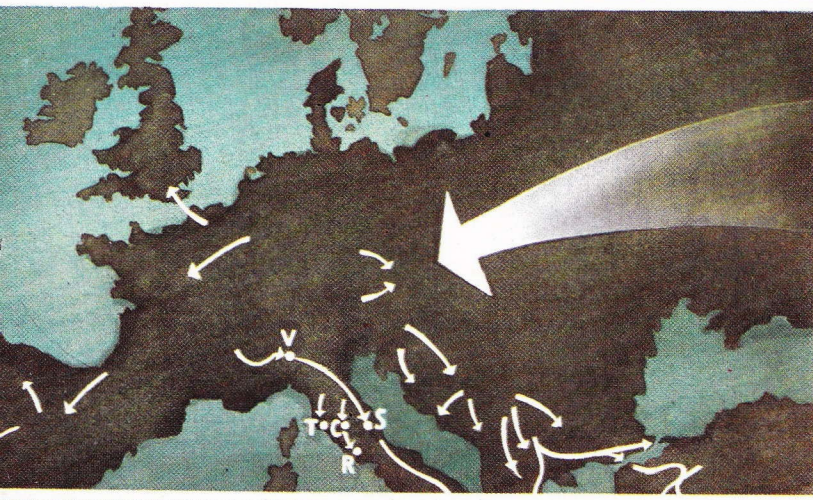
ze een groot stuk van de Britse eilanden in bezit en tegen het einde van de derde eeuw hadden ze zich op het Balkanschiereiland en in het westen van Klein-Azië gevestigd. De letters op de kaart geven enkele steden aan, die in Keltische tijden van betekenis waren: V = Vercellæ; C = Clusium; T = Telamon; S = Sentinum; R = Rome.

In tegenstelling met de Romeinen waren de Kelten zeker niet op beslissende wijze beïnvloed door de beschavingen van Griekenland, Egypte en het Nabije Oosten. Maar ze waren zeker ook geen barbaars ras. Ze bezaten een eigen en zeer ontwikkelde cultuur. Ze vervaardigden degelijke werktuigen, ze hadden eigen typische methodes voor het versieren van metaal- en aardewerk en ze produceerden in sommige gebieden muntstukken, die hun uitstekend vakmanschap bewijzen. Ze bezaten zelfs een eigen en in zijn soort enig muziekinstrument: de doedelzak, die ook thans nog bespeeld wordt op alle plaatsen, waar de Keltische invloed het sterkst was.

Het Keltisch bouwwerk toont een grote vindingrijkheid bij het behandelen van zwaar materiaal. Stonehenge, dat op twee van de afbeeldingen hiernaast wordt afgebeeld, is wel het beroemdste. Het bovenste plaatje legt de nadruk op de afmetingen van de afzonderlijke stenen zuilen, die tot vier meter boven de grond reiken en tevens op de wijze, waarop andere reusachtige blokken als horizontale dwarsliggers dienden. Het kleinere, overzichtelijke beeld geeft de grootte aan van de ringvormige gracht, die ongeveer 100 meter doorsnede had. Gelijksoortige overblijfselen zijn aangetroffen te Carnac, in Bretagne, Frankrijk.

In de loop van de tijd werden de Kelten door de Romeinen verslagen, behalve in Ierland en een gedeelte van Schotland. Maar de Germaanse volkeren van Europa kwamen nooit onder de Romeinse heerschappij. Het kaartje onderaan stelt de tochten van de Germanen voor en eveneens de tochten van de Hunnen, die het Romeinse Rijk bedreigden. Hierbij geven de letters de volgende plaatsen aan: A = verblijfplaats van Attila; T = Tours; S = Sevilla; C = Carthago; W = Worms; TI = Toulouse; R = Rome.

Twee afbeeldingen van Stonehenge en een muzikale erfenis van de Kelten: de doedelzak. De bovenste kaart laat de Keltische volksverhuizingen zien en de onderste geeft aan de tochten van de Germaanse volkeren en van de Hunnen tegen het einde van de Romeinse tijd.

Les Celtes, peuple civilisé

L'histoire n'est pas toujours une marche en avant. Et il est arrivé parfois, au cours des siècles, que l'humanité semblât s'arrêter ou même reculer pendant des centaines d'années en certains endroits du monde.

L'Europe occidentale, après la chute de l'empire romain, en offre un exemple frappant. Quand l'influence romaine eut cessé de s'y manifester, une grande partie de cette région retourna à un mode de vie où il restait à peine quelque trace de la civilisation antique.

Il est difficile de comprendre ce recul sans connaître quelque chose des peuples que les Romains conquièrent. La plupart d'entre eux étaient constitués par une population rurale pour laquelle les villes romaines n'eurent jamais beaucoup d'attrait. Aussi ne firent-ils rien pour maintenir en bon état, après le départ des Romains, les routes qui les reliaient à Rome.

Parmi les races les plus importantes qui peuplaient l'Europe occidentale avant l'arrivée des Romains se trouvaient les Celtes, dont les migrations sont indiquées par des flèches sur la carte opposée. Les Celtes sont des Indo-Européens comme les Grecs, les Germains, les Slaves. Durant l'Age du bronze, ils se répandirent dans l'est de la France et en Espagne. Vers l'an 600 avant J.-C., ils descendirent vers l'Italie du Nord et certaines parties de l'Autriche et de la Hongrie.

Au ive siècle avant J.-C. (plus tôt, suivant certains archéologues), ils atteignirent les îles

Britanniques, et, à la fin du iiie siècle, ils étaient établis dans la péninsule des Balkans et dans la partie occidentale de l'Asie mineure. Cet immense empire n'eut qu'une durée éphémère.

Aujourd'hui, les langues celtiques ne sont plus parlées que par environ 2.000.000 d'hommes, en Irlande (langue officielle), au Pays de Galles, en Bretagne « bretonnante » et en Écosse. Le français a conservé un petit nombre de mots d'origine celtique : bec, charrue, lieue...

Si, à l'encontre des Romains, les Celtes ne furent pas irrésistiblement influencés par les civilisations de la Grèce, de l'Égypte et du Proche-Orient, ils n'en furent pas pour cela un peuple barbare. Ils avaient une culture originale très poussée. Les différents objets qu'ils fabriquaient le prouvent. Ils n'avaient qu'un seul instrument de musique, la cornemuse, qui d'ailleurs est restée populaire dans les pays où l'influence celtique a été prédominante. Les vestiges des constructions des Celtes indiquent une grande ingéniosité dans l'emploi des matériaux lourds. Les vestiges les plus fameux se trouvent à Stonehenge, au nord de Salisbury (Angleterre), et à Carnac, en Bretagne.

Si les Romains absorbèrent les Celtes, ils ne purent venir à bout des Germains ni des Huns dont les migrations sont indiquées sur la carte du bas de la page.

L'héritage architectural et musical des Celtes : deux vues de Stonehenge (monuments mégalithiques), une cornemuse.

La carte du centre montre les migrations des Celtes. Les principales villes à l'époque des Celtes sont indiquées par les lettres V = Vercellae; C = Clusium; T = Telamon; S = Sentinum; R = Rome.

La carte du bas montre l'invasion des Germains (en jaune) et des Huns (en rouge).

A = Résidence d'Attila. T = Tours. T1 = Toulouse. S = Séville. C = Carthage. R = Rome. W = Worms.

Globerama

HISTOIRE DES CIVILISATIONS MENS EN WERELD, VROEGER EN NU

CASTERMAN

HET AVONTUUR VAN MENS EN WETENSCHAP

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

Le présent ouvrage est publié simultanément en
français (Casterman, Paris-Tournai)
allemand (International School, Cologne)
anglais (Odhams Press, Londres)
américain (International Graphic Society, New York)
danois (Munsgaard Scandinavisk Bogforlag)
finlandais (Munsgaard)
hollandais (Keurkoop, Rotterdam)
italien (Fratelli Fabbri, Milan)
portugais (Codex)
suédois (Munsgaard)

2e édition, 1964

KEURKOOP NEDERLAND

© ESCO PUBLISHING COMPANY

ALLE RECHTEN VOORBEHOUDEN VOOR ALLE LANDEN

Art © 1959 by Esco, Anvers

Text © 1963 by Casterman, Paris

Tous droits de traduction et de reproduction réservés.